

Bilim Teknoloji

Haber Giriş: 2 Aralık 2021 Perşembe 09:31

Son Güncelleme: 2 Aralık 2021 Perşembe 11:07

Kaynak: TRT Haber

Uzayın ve yaşamın bilgisini taşıyorlar: Gök taşları

[Kapak Fotoğrafı: Getty]

ABONE OL

Google News

Takip et: @trthaber

Okuma süresi 6 dk. 42 sn.

Dünyanın atmosferine giren gök taşlarının çoğu yansa da yeryüzüne ulaşanları uzay ve yaşam hakkında önemli bilgiler taşıyor. Bilimsel açıdan çok kıymetli ve kimi rekor fiyata alıcı bulan gök taşlarına yakından bakıyoruz.

Özge
Güngörmüş

Naz İrem
Üstündağ

Çeşitli gök cisimlerinden koparak dünyamızın atmosferine giren gök taşları pek çok açıdan ilgi çekici konuların başında geliyor. Gök taşlarının çoğu dünyamızın atmosferine girdiğinde yanarak kayboluyor. Yeryüzüne ulaşabilenler ise bilimsel açıdan paha biçilemez bilgiler taşıyor. Ayrıca artık büyük bir piyasaya sahipler. Böyle olunca giderek daha fazla insan, çevresinde gördüğü farklı taşların gök taşı olup olmadığını merak ediyor, incelenmesi için üniversitelere başvuruyor.

Gök taşları hangi bilgileri taşıyor?

Gök taşlarını konuşmak üzere [İstanbul](#) Üniversitesi Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Hasan Hüseyin Esenoğlu'nun kapısını çalıyoruz.

Esenoğlu'nun çalışma masasının üzeri, kendisine incelemesi için gönderilmiş taşlarla dolu.

[Fotoğraf: TRT Haber]

Esenoğlu, gezegenler, doğal uydular, kuyruklu yıldızlar gibi gök taşlarının da güneş sistemimizin bir üyesi olduğunu söylüyor. Bu taşların Güneş sistemimizin başlangıcından bugüne kadar yapılandığını söylüyor ve ekliyor: "Orijinal, el değmemiş tamamen Güneş sistemimizin bilgilerini taşıyorlar."

Gök taşlarına neden çalışmak gerekiyor?

İnsanların cevap aradığı 'Canlılık nereden geliyor, bize benzer yaşam formları biçimleri var mı, evrende yalnız mıyız?' gibi soruların cevabı için de bu taşları incelemek önemli.

Esenoğlu, "Çok sayıda model var. Hangi model, hangi teori gerçek, gerçeğe en yakın bunun da tespiti için bu gök taşlarının çalışılması mutlaka gerekiyor" diye anlatıyor.

[Fotoğraf: Getty]

Göktaşları düştükçe uzay hakkındaki bilgimiz artacak

1964 yılında Çanakkale'ye bir gök taşı düşmüştü. Esenoğlu, bu taşın araştırmasını yaptıklarını ve meraklarını gidermek için NASA'daki bir laboratuvara gönderdiklerini anlatıyor. İnceleme sonucunda, bu gök taşında karbon izotopu ve yaşama ait diğer bilgilerin eser miktarda olduğu keşfedilmiş. Bunun gibi gök taşı örnekleri ise az. Esenoğlu şunları söylüyor:

"Çanakkale'ye düşen gök taşı tipinde, sınıfında olan göktaşlarının sayısı artırılırsa, bulunursa elbette ki buradan güneş sistemimizin de yaşama ilişkin, en çok merak ettiğimiz yaşama ilişkin bilgilerini de elde edebileceğiz."

Gök taşları nasıl ayrılıyor?

Merak ettiğimiz sorulardan biri de şu: Bu taşları nasıl ayırıyorlar?

Esenoğlu ilk olarak "Bolluğuna bakıyoruz. Yani dünya şartlarında üretilen taş ile uzay şartlarında üretilen taşın bollukları farklı. Oradan biz tespit ediyoruz" diyor.

Ayrıca, "Atmosfere giren göktaşları 2 bin derecenin de üzerine çıkan bir sıcaklığa ulaşıyorlar sürtünmeden dolayı ve bu kadar sıcaklıktaki taş eğer demir değilse mutlaka üzeri yandığı için kabuk bağlıyor ve kabuğundaki renk dağılımının aynı olması lazım" diye ekliyor.

[Fotoğraf: TRT Haber]

Bingöl'e düşen gök taşı

Bingöl'e düşen gök taşı tüm dünyanın ilgisini çekmişti. Esenoğlu, üniversite olarak bir miktarını da incelemek üzere kendilerinin aldığını belirtiyor ve bu olayın yankılarını şöyle değerlendiriyor:

"Böyle bir durum Türkiye'de bir ses getirdi diyelim uygunsa. Bu da vatandaşlarımızda bir karşılık buldu. Sebebi de dağ, bayır, her yer taş. Tabii etrafından farklı olanlar, 'Acaba bu gök taşı mıdır?' merakı bu günlere getirdi bizi. Günde herhalde en az beş, altı tane bana haber gönderiyorlar. Telefon ediyorlar, fotoğraflarını gönderiyorlar. 'Bu göktaşı mıdır, değil midir?' şeklinde. Onlara cevabı zor yetiştiriyoruz."

Bingöl Sarıçiçek köyüne düşen gök taşı, umut kapısı oldu

Sektöre de dönüşmüş halde

Yüksek satış değeri olan gök taşlarının artık bir piyasası bile var, oldukça da büyük bir piyasa... Öyle ki bunu meslek edinmiş gök taşı avcıları, çevrimiçi satış siteleri, marketler bulunuyor. Türkiye'de de Sarıçiçek köyünün gök taşından kazandığı miktar basına yansımış, kömürün içinden değerli bir gök taşı çıktığı haberini okumuştuk. Ekonomik olarak bu kadar değerli olması ilgiyi artırıyor.

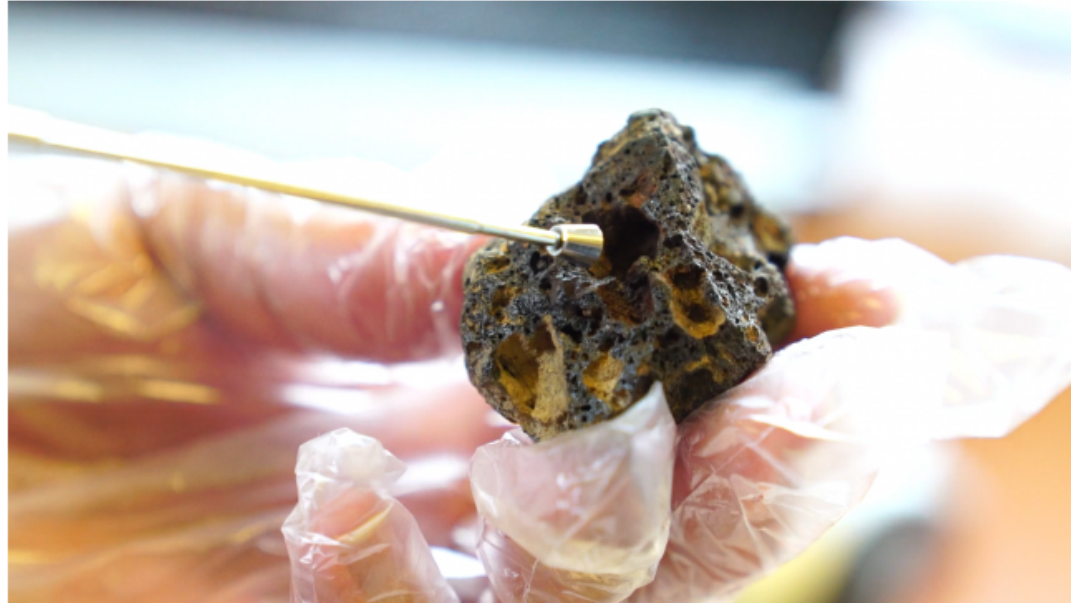

Tarlada bulduğu gök taşı 180 bin dolara sattı

En çok hangi sorular geliyor?

Esenoğlu konuşma bitiminde bilgisayarına dönüyor ve "Şu anda konuşurken kaç tane bakın gök taşı mı değil mi isteği gelmiş vatandaşlarımızdan" diyor. En çok gelen sorular arasında şunlar var:

"Hocam mıknatıs çekiyor diyorlar. Her mıknatıs çeken gök taşı değildir. Çünkü dünyamızda çok sayıda var bunlar. Bir de en önemlisi 'Para eder mi?' Yani ekonomik tarafı var mı merakı da içeriyor. Buna da hayır diyemiyorum. Çünkü insanları motive etti ama sebep ne olursa olsun bilimle buluşmaları, üniversiteye yönelmeleri, bilim insanlarıyla bir bilgi alışverişinde olmaları bizim için en önemli şey. O yüzden yüzlercesi... Yani herhalde binlercesi oldu. Hepsine ben baktım ama bir tanesi gök taşı çıkmadı maalesef."

Masadaki gök taşları

Esenoğlu'na son olarak masasında duran gök taşlarını soruyoruz. "Bu vatandaşımızın gönderdiği kargoyla bana, adresime gönderdiği... Gök taşı olup olmadığını öğrenmek istiyor vatandaşımız" diye açıklıyor.

"Burada çok derin bir çukurluk var, taşın çeşitli yerlerinde... Sadece bir yerde değil. Girdili çıkıntılar var. Artı şöyle köşeli yerler var. Uzayda herhangi bir basınç yok. Dolayısıyla burada böyle bir girinti olması mümkün değil. Uzayda ne hava var ne su var. Dolayısıyla uzay şartlarında böyle bir çukurluğun olmasını biz beklemeyiz. Bu da uzaydan gelmediğinin gök taşı olmadığının ifadesi."

İnsanların bilimle buluşması

Hem bilim insanları hem de meraklıları dağlarda, kutuplarda, çöllerde gök taşlarını aramaya devam ediyor. Çabalarının amacı farklı belki ama bilimsel ilerlemeye katkı sundukları bir gerçek. Onlar yeryüzüne düşen gök taşlarını bulup kullanıma soktukça uzay ve yaşam hakkındaki bilgimiz de artıyor.

Esenoğlu da "Gök taşları vesilesiyle vatandaşlarımız bilimle buluşuyorlar. O bizi mutlu ediyor. Ne olursa olsun, öğrencilerimize anlattığımız gibi üşenmeden vatandaşlarımıza da telefonla da canlı yayınla da bilgiyi ulaştırma imkanı sağlıyor. Sebep ne olursa olsun adres üniversite, adres bilim, bilimin yapıldığı yerler bu anlamda da bence faydalı bir şey" diyor.